

VANTAAN KAUPUNGIN SISÄILMAOIREKYSELY 2019

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

1 YLEISTIETOA KYSELYSTÄ

1.1 Miksi sisäilmaoirekysely on tehty?

Vantaa – kuten koko Suomi – haluaa kehittää koulujaan ja päiväkotiaan kohti terveitä tiloja. Vantaan strateginen tavoite on, että kaupungin tilojen sisäilmatilanne paranee. Haluamme, että koulut ja päiväkodit ovat turvallisia kaikille käyttäjille, joten kyseessä on vakava asia. Nyt meillä on käytössämme kokonaiskuva koulujen ja päiväkotien sisäilmatilanteesta. Tilojen sisäilman kehittäminen ja oirelevien auttaminen on sen jälkeen helpompaa.

1.2 Mitä sisäilmaoirekyselyllä tavoitellaan?

Vantaan toimitilojen käyttäjille kohdistuvan oirekyselytutkimuksen tavoitteena on ollut tuottaa tietoa sivistystoimelle, terveystoimelle sekä kiinteistötoimelle sisäilmaongelmien laajuudesta, terveyshaittojen vaikeusasteesta sekä jo tehtyjen korjaustoimien hyödyistä. Lisäksi tutkimustuloksia on mahdollista hyödyntää arvioitaessa hankkeiden kiireellisyysjärjestystä, toimenpiteiden laajuutta ja aikataulua.

1.3 Ketkä ovat kyselyn kohderyhmää?

Kyselytutkimuksen kohderyhminä olivat

- Kaupungin päiväkotien ja peruskoulujen henkilöstö
  - Alakoulujen oppilaiden vanhemmat
  - Yläkoulujen oppilaat
  - Päiväkotilasten ja esikoululaisten vanhemmat
  - Vantaan ammattiopisto Varian opiskelijat ja henkilöstö
  - Vantin henkilöstö, joka työskentelee päiväkodeissa tai kouluissa.
- Lukioille ei kyselyä tehty, sillä ne ovat mukana Aalto-yliopiston SIBI-hankkeessa.

1.4 Minulla/lapsellani on oireita, joita epäilen päiväkodin/koulun sisäilman aiheuttamaksi. Riittääkö oirekyselyyn vastaaminen?

Tällä oirekyselyllä kartoitetaan koulujen ja päiväkotien kokonaistilannetta. Sen lisäksi on erittäin tärkeää, että oireet otat puheeksi käydessäsi lapsesi kanssa lääkärissä, neuvolassa tai kouluterveydenhuollossa.

Jotta oppilaiden oireilun määräästä saadaan ajantasaista luotettavaa tietoa, huoltajia pyydetään ilmoittamaan kouluterveydenhoitajalle sellaisista lapsen oireista, joiden epäillään liittyvän koulun sisäilmaan. Oireilevat oppilaat ohjataan tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja hoitoon. Koulujen

---

oire seurannan tulokset raportoidaan lukumäärinä ja luokkakohtaisesti koulukohtaiselle sisäilmaryhmälle.

Jos työskentelet päiväkodissa tai koulussa ja epäilet työpaikkasi aiheuttavan sinulle oireita, olethan yhteydessä työterveyshuoltoon myös silloin, vaikka sinua hoidettaisiin muualla.

Sisäilmaan liitettyä oireilua voivat olla mm. rakennuksessa oloaikaan ajoittuva silmien punoitus, nenän ja hengitysteiden ärsytysoireet, ihoreaktiot, joskus päänsärky ja yleinen väsymys tai lämpöily.

2 KYSYMYKSIÄ RAPORTEISTA

2.1 Millainen tutkimus on?

Tutkimus on Suomen laajin sisäilmaoireilun ja sisäolosuhteiden kartoitus ja Vantaan merkittävä satsaus hyvinvoinnin edistämiseen. Nyt meillä on käytössämme kokonaiskuva koulujen ja päiväkotien oireilusta. Mukana on ollut 50 koulua, 150 päiväkotia ja kyselytutkimukseen on vastannut peräti 17 000 henkilöä. Esimerkiksi päiväkotitilojen käyttäjien kokemusta tilojen sisäympäristöstä ei ole selvitetty koskaan aikaisemmin näin laajasti. Vantaan kaupunki haluaa kiittää lämpimästi kaikkia vastaajia.

2.2 Miksi meidän päiväkotitai koulu ei saanut kohdekohtaista raporttia?

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa kokonaiskuva Vantaan koulujen ja päiväkotien tilanteesta. Lisäksi toiveena oli, että kaikki koulut ja päiväkodit olisivat saaneet oman raportin. Tämä tiedettiin jo alun alkaen kunnianhimoiseksi ajatukseksi, sillä kouluja ja päiväkoteja on peräti 200. Jotta yksilön tietosuoja ei vaarannu, terveyttä koskevat tiedot voi raportoida vain, jos vastaajia on riittävästi. Lisäksi luotettavia johtopäätöksiä voi tehdä vain riittävän vastausprosentin perusteella. Tilaajalle on raportoitu vain ryhmäkohtaisia tietoja, joissa pienin yksikkö on 20 henkilöä. Varsinkin päiväkodit ovat hyvin erikokoisia yksiköitä, joten osassa vastaajien määrä jäi pieneksi. Näistä syistä osa kohteista jäi ilman omaa raporttia. Kaikkien vastaukset ovat kuitenkin vaikuttaneet koko kaupungin tuloksiin ja kokonaiskuvaan. Kun ottaa huomioon koulujen ja päiväkotien suuren määrän, tutkimus on tuottanut varsin tyydyttävän määrän myös kohdekohtaista tietoa.

2.3 Meidän päiväkotitai koulu ei saanut kohdekohtaista raporttia, miten sisäilmaongelmaa nyt viedään eteenpäin?

Kohdekohtaisen raportin puuttuminen ei vaikuta mahdollisten sisäilmaongelman selvittelyyn. Päiväkodinjohtaja tekee edelleen ongelmasta tai epäilystä sisäilmailmoituksen, jolla vakiintunut selvittelyprosessi lähtee liikkeelle.

2.4 Miksi oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan raporttien tulokset eroavat toisistaan?

Oppilailta, huoltajilta ja henkilökunnalta on kysytty koettuja haittoja ja oireita erillisissä kyselyissä. Raportit on kirjoitettu vastausten mukaan.

2.5 Miksi kaikista rakennuksista ei ole rakennustietoja mukana tutkimuksessa?

Oirekyselyn tutkimussuunnitelmasta ei aluksi ilmennyt, miten laajasti rakennustietoja tullaan tarvitsemaan. Kun asia on selvinnyt vasta vähitellen tutkimuksen edetessä, tilakeskuksella ei valitettavasti ole ollut osoittaa riittävästi henkilöresursseja tietojen kokoamiseen. Rakennusten perustiedot on koottu kaikista kohteista, mutta ajankohtaisia kuntotutkimuksia ja tilannekuvaa kirjallisessa muodossa ei joka rakennuksesta ole saatavilla. Lisäksi osa päiväkodeista ja kouluista toimii vuokratiloissa, joista kaupungilla ei ole rakennustietoja lähtökohtaisesti lainkaan käytettävissä.

3 KYSELYN TEKIJÄT

3.1 Kuka kyselyn on tilannut?

Vantaan kaupunginhallitus on tehnyt päätöksen kyselyn tilaamisesta. Vantaan kaupungin tilojen terveyden ja turvallisuuden kehittämisen seuraamiseksi nimitettiin vuonna 2017 sisäilma-asioiden neuvottelukunta. Neuvottelukunnan yhtenä tehtävänä on ollut esittää, mihin sisäilma-asioiden kehittämiseen kaupungin 2018 taloussuunnitelmassa varattu rahasumma 500 000 euroa kohdistetaan. Neuvottelukunta esitti kaupunginhallitukselle oirekyselyn teettämistä. Sisäilma-asioiden neuvottelukunta teki vertailua ja päätyi suosittamaan tätä vaihtoehtoa, jonka jälkeen kaupunginhallitus valitsi tämän Turun yliopiston Satakunta-hankkeen mukaisen vaihtoehdon.

3.2 Kuka teki kyselyn?

Kyselytutkimuksen toteutti Turun yliopiston Kliinisen laitoksen työterveyshuollon oppiaine. Hankkeen vastuuhenkilö on työterveyshuollon ja ympäristölääkätieteen professori Tuula Putus, jolla on pitkäaikainen kokemus sisäilmatutkimuksesta sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL), Työterveyslaitoksella (TTL) että yliopistossa.

3.3 Kuka käsitteli vastauksia?

Oirekyselyjä toteutettaessa kerättäviä tietoja käsiteltiin ja säilytetään uuden EU:n tietosuojasetuksen ohjeiden, Turun yliopiston sisäisten ohjeiden ja tutkimuseettisten ohjeiden mukaisesti. Tilaajalle raportoidaan vain ryhmäkohtaisia tietoja, joissa pienin yksikkö on 20 henkilöä.

3.4 Mitä tutkimus maksoi?

Turun yliopistolta tilattu tutkimus maksoi 250 000 euroa. Kysely lähetettiin noin 40 000 käyttäjälle: lapsien huoltajille, nuorille ja aikuisille. Ajatuksena oli saada tutkimusraportti kaikista kouluista ja päiväkodeista, jos jokaisesta kohteesta saataisiin riittävästi vastauksia. Kouluja ja päiväkoteja on noin 200, tämä on syytä ottaa huomioon hinnan suuruutta arvioidessa.

---

4 TULOSTEN KÄYTTÄMINEN

4.1 Mihin kyselyn tuloksia käytetään?

Oirekyselytutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa sivistystoimelle, terveystoimelle sekä kiinteistötoimelle sisäilmaongelmien laajuudesta, terveyshaittojen vaikeusasteesta sekä jo tehtyjen korjaustoimien hyödyistä. Jos hälyttäviä tietoja oireilusta nousee esiin, niihin reagoidaan nopeasti. Kokonaiskuvan kannalta oleellista oli se, että mahdollisimman moni vastasi - siis myös he, joilla työympäristö ei aiheuta oireita. Kouluterveydenhuolto saa hyödyllistä tietoa oireilun määrästä myös niiltä kouluilta, joissa ei ole jatkuvaa oireseurainta. On myös kiinnostavaa saada tieto siitä oppilasryhmästä, joka ei oireile kouluilla.

Työterveyshuollot saavat koosteet tutkimustuloksista. Kokonaiskuva tutkimuskohteena olevien työyksiköiden osalta auttaa osaltaan työterveyshuoltoa arvioimaan työpaikkojen terveydellistä riskiä.

Tilakeskus: Vantaan kaupungilla on noin 200 koulu- ja päiväkotirakennusta, joten korjattavaa riittää. Tilakeskuksessa eri tilojen kunto tunnetaan hyvin, mutta kattavaa tietoa eri tilojen käyttäjien oireilusta tarvitaan. Tutkimustuloksia on mahdollista hyödyntää arvioitaessa korjaushankkeiden kiireellisyysjärjestystä, toimenpiteiden laajuutta ja aikataulua.

4.2 Mitä Vantaa on tehnyt tähän mennessä sisäilmaongelmille?

Vantaan strateginen tavoite on, että kaupungin tilojen sisäilmatilanne paranee. Vantaalla kiinnitetään entistä enemmän huomiota sisäilmaongelmiin. Niiden käsittelyyn on päivitetty vuonna 2018 menettelytapaohje, joka löytyy Vantaan verkkosivuilta:

https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/133836_Vantaan_menettelytapaohje_sisailma_asioissa_2017.pdf

Sisäilmaongelmiin tartutaan entistä nopeammin. Ongelman kartoittamiseen on lisätty resursseja ja korjaavat toimenpiteet päästään aloittamaan aikaisemmin. Luotettavampaa lopputulosta tavoiteltaessa tutkimukset ja korjaustyöt on viime aikoina tehty yhä laajemmin ja perusteellisemmin. Myös korjausratkaisut ovat kehittyneet onnistuneiden kokemusten myötä. Kiinteistönpitoon liittyviä haasteita on ratkaistu ja toisaalta hyviä käytäntöjä jaettu muiden kuntien kanssa tiiviimmässä yhteistyössä.

Laadukas sisäympäristö saavutetaan hallitsemalla sisäympäristötekijöiden, koetun sisäympäristön ja toimintatapojen hyvää kokonaisuutta.

Sisäympäristöongelmien ennaltaehkäisemiseksi tarvitaan toimintasuunnitelmat rakennuksen ylläpitoon, huoltoon, siivoukseen ja peruskorjaukseen. Myös sisäympäristön laatutekijöille asetetaan selkeät tavoitteet ja mm. kiinteistöhuollon ja puhtauspalveluiden tulee olla laadukasta, säännöllistä ja dokumentoitua. Sisäympäristöt pidetään terveellisinä ja turvallisina

siten, että kiinteistöjen ylläpitotoiminta hoidetaan asianmukaisesti, tietoa välitetään eri toimijoiden kesken sekä tehdään yhteistyötä sisäympäristön hyväksi.
